

cum impiis habemus, cum quibus homines sumus; negare vero eam, qua Christiani et filii Dei sumus; quis eum patienter catholicorum sacerdotum non dicimus audiret, sed ante oculos suos ferret? Quapropter non culpandi sunt iudices, quia ecclesiastica consuetudine nomen gratiæ audierunt, nescientes quid hujusmodi homines vel in suæ doctrinæ libris vel in suorum solent auribus spargere.

III. Non agitur de uno Pelagio, qui jam forte correctus, est quod utinam ita sit; sed de tam multis, quibus loquaciter contenditibus, et infirmas atque ineruditas animas velut vinctas trahentibus, firmas autem et in fide stabiles ipsa contentione fatigantibus, usquequaque jam plena sunt omnia. Aut ergo a tua veneratione acciendus est Romam, et diligenter interrogandus, quam dicat gratiam qua fateatur, si tamen jam fateatur, ad non peccandum justaque vivendum homines adjuvari; aut hoc ipsum cum eo per litteras agendum. Et cum inventus fuerit hanc dicere, quam docet ecclesiastica et apostolica veritas, tunc sine ullo scrupulo Ecclesiæ, sine latibulo ambiguitatis ullius absolvendus est, tunc est revera de ejus purgatione gaudendum.

IV. Sive enim gratiam dixerit esse liberum arbitrium, sive gratiam esse remissionem peccatorum, sive gratiam esse Legis præceptum, nihil eorum dicit, quæ per subministrationem Spiritus sancti pertinent ad concupiscentias tentationesque vincendas¹, quem ditissime effudit in nos, qui ascendit in coelum, et captivans captivitatem dedit dona hominibus². Hinc enim oramus ut peccatorum tentationem superare possimus, ut Spiritus Dei, unde pignus accepimus, adjuvet infirmitatem nostram³.

¹ Tit. III, 6. — ² Ephes. IV, 8. — ³ Rom. VIII, 26.

Qui autem orat et dicit: « Ne nos inferas in tentationem⁴; » non utique id orat ut homo sit, quod est natura: neque id orat ut habeat liberum arbitrium, quod jam accepit, cum crearetur ipsa natura: neque orat remissionem peccatorum, quia hoc superius dicitur: « Dimitte nobis debita nostra²: » neque orat ut accipiat mandatum: sed plane orat ut faciat mandatum. Si enim in tentationem inductus fuerit, hoc est; in tentatione defecerit, facit utique peccatum quod est contra mandatum. Orat ergo ut non peccet, hoc est, ne quid faciat mali, quod pro Corinthiis orat apostolus Paulus, dicens: « Oramus autem ad Dominum ne quid faciatis mali³. » Unde satis apparet quod ad non peccandum, id est, ad non male faciendum, quamvis esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen ejus potestas non sufficiat, nisi adjuvetur infirmitas. Ipsa igitur oratio, clarissima est gratiæ testificatio. Hanc ille confiteatur, et eum gaudebimus sive rectum sive correctum.

V. Distinguenda est Lex et gratia. Lex jubere novit, gratia juvare. Nec Lex jubet, nisi esset voluntas; nec gratia juvaret, si sat esset voluntas. Jubetur ut habeamus intellectum, ubi dicitur: « Nolite esse sicut equus et mulus, quibus non est intellectus⁴: » et tamen oramus ut habeamus intellectum, ubi dicitur: « Da mihi intellectum ut discam mandata tua⁵. » Jubetur ut habeamus sapientiam, ubi dicitur: « Stulti, aliquando sapite: » et tamen oratur ut habeamus sapientiam, ubi dicitur: « Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, et non improperat, et dabitur ei⁶. » Jubetur ut habeamus continentiam, ubi dicitur: « Sint lumbi vestri præcincti; » et tamen ora-

¹ Matth. VI, 13. — ² Ibid. 12. — ³ 2 Cor. XIII, 7. — ⁴ Psal. XXXI, 9. — ⁵ Id. CXVIII, 125. — ⁶ Jacob. I, 5.

mus ut habeamus continentiam, ubi dicitur: « Cum » scirem quia nemo potest esse continens, nisi Deus det; » et hoc ipsum erat sapientiæ: scire cuius esset hoc donum: adii Dominum, et deprecatus sum¹. » Postremo ne nimium longum sit cuncta percurrere, jubetur ut non faciamus malum, ubi dicitur: « Declina a malo²: » et tamen oratur ut non faciamus malum, ubi dicitur: « Oramus autem ad Dominum ne quid faciatis mali³. » Jubetur ut faciamus bonum, ubi dicitur: « Declina a malo, et fac bonum: » et tamen oratur ut faciamus bonum, ubi dicitur: « Non cessamus pro vobis orantes et » postulantes: » atque inter cætera, quæ pro illis, orat, dicit: « Ut ambuletis digne Deo in omne beneplacitum, » in omni opere et sermone bono⁴. » Sicut ergo agnoscimus voluntatem cum hæc præcipiuntur, sic et ipse agnoscat gratiam cum petuntur.

VI. Misimus reverentiæ tuæ librum, quem dederunt quidam religiosi et honesti adolescentes servi Dei, quorum etiam nomina non tacemus; nam Timasius et Jacobus vocantur: qui, sicut audivimus, et etiam nosse dignaris, ipsius Pelagii exhortatione spem quam habebant in sæculo reliquerunt, et nunc continentes Deo serviunt. Qui cum eodem errore tandem aliquando per qualemcumque operam nostram Domino inspirante caruissent, protulerunt eundem librum, Pelagii esse dicentes, et ut ei responderetur impendio rogaverunt. Factum est: ad eosdem rescripta est ipsa responsio⁵: agentes gratias rescripserunt⁶. Utrumque misimus, et cui responsum est, et quod responsum est. Et ne nimium essemus onerosi, signa fecimus his locis, ubi petimus inspicere non graveris, quemadmodum sibi objecta quæs-

¹ Sap. viii, 21. — ² Psal. xxxvi, 27. — ³ 2 Cor. xiii, 9. — ⁴ Coloss. i, 9. — ⁵ Liber de Natura et Gratia. — ⁶ Epist. 168.

tione, quod gratiam Dei negaret, ita respondit, ut eam esse non diceret, nisi naturam in qua nos condidit Deus.

VII. Si autem hunc esse suum librum negat, aut eadem in libro loca, non contendimus; anathemet ea, et illam confiteatur apertissime gratiam, quam doctrina christiana demonstrat et prædicat esse propriam Christianorum, quæ non est natura, sed qua salvatur natura; quæ naturam non auribus sonante doctrina vel aliquo adjumento visibili fovet, sicut plantator quodam modo et irrigator extrinsecus; sed subministratione Spiritus, et occulta misericordia, sicut facit ille, qui dat incrementum, Deus. Etsi enim quadam non improbanda ratione dicitur gratia Dei qua creati sumus, ut nonnihil essemus, nec ita essemus aliquid ut cadaver quod non vivit, aut arbor quæ non sentit, aut pecus quod non intelligit, sed homines qui et essemus, et viveremus, et sentiremus, et intelligeremus, et de hoc tanto beneficio Creatori nostro gratias agere valeamus: unde merito et ista gratia dici potest, quia non præcedentium aliquorum bonorum operum meritis, sed gratuita Dei bonitate donata est: alia est tamen qua prædestinati vocamur, justificamur, glorificamur, ut dicere possimus: « Si Deus pro nobis, » quis contra nos? Qui Filio suo proprio non pepercit, » sed pro nobis omnibus tradidit eum¹. »

VIII. De hac gratia quæstio vertebatur, quando ab iis, quos Pelagius graviter offendebat atque turbabat, dicebatur ei quod eam suis disputationibus oppugnaret, quibus assereret non solum ad faciendam, verumetiam ad perficiendam mandata divina per liberum arbitrium humanam sibi sufficere naturam. Hanc apostolica doctrina gratiam non immerito isto nomine appellat, qua salvamur et justificamur ex fide Christi. De hac scriptum est:

¹ Rom. viii, 31.

« Non irritam facio gratiam Dei. Nam si per Legem justitia, ergo Christus gratis mortuus est¹. » De hac scriptum est: « Evacuati estis a Christo, qui in Lege justificamini, a gratia excidistis². » De hac scriptum est: « Si autem gratia, jam non ex operibus; alioquin gratia jam non est gratia³. » De hac scriptum est: « Ei autem qui operatur merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum: ei autem qui non operatur, credenti autem in eum qui justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam⁴. » Et multa alia, quæ melius potes ipse meminisse, et intelligere prudentius, et illustrius prædicare. Illam vero gratiam, qua creati sumus homines, etiamsi ita appellandam non immerito intelligimus, mirum est tamen si ita appellatam in ullis legitimis, Propheticis, Evangelicis, Apostolicisque litteris legimus.

IX. Cum itaque de hac gratia Christianis fidelibus catholicisque notissima, illi objiceretur quæstio, ut eam oppugnare desineret, quid est quod cum hæc sibi in libro suo velut adversante persona idem ipse objecisset, ut se respondendo purgaret, nihil aliud respondit, nisi naturam creati hominis referre gratiam Creatoris; atque ita se dicere, sine peccato impleri posse justitiam per liberum arbitrium cum adjutorio divinæ gratiæ, quod Deus hoc dederit homini ipsa possibilitate naturæ? Cui merito respondetur: « Ergo evacuatum est scandalum crucis. Ergo Christus gratis mortuus est⁵. » Num enim si non moreretur propter delicta nostra, et resurgeret propter justificationem nostram, nec ascendisset in altum, et captivans captivitatem daret dona hominibus⁶, ista naturæ possibilitas quam defendit, in hominibus non esset?

¹ Galat. II, 21. — ² Id. V, 4. — ³ Rom. XI, 6. — ⁴ Id. IV, 4. — ⁵ Galat. V, 11; II, 21, et Rom. IV, 25. — ⁶ Ephes. IV, 8, et Psal. LXXVII, 19.

X. An forte Dei mandatum deerat, et ideo Christus mortuus est? Imo jam et hoc erat sanctum et justum et bonum¹. Jam dictum fuerat: « Non concupisces². » Jam dictum fuerat: « Diliges proximum tuum tanquam te ipsum³: » in quo sermone Apostolus omnem Legem dicit impleri⁴. Et quoniam nisi diligat Deum, nemo diligit se ipsum, ideo Dominus in iis duobus præceptis totam Legem Prophetasque dicit pendere. Quæ duo præcepta jam erant hominibus divinitus data. An æternum præmium justitiæ promissum nondum erat? Hoc ipse non dicit, qui in suis litteris posuit etiam in Vetere Testamento regnum coelorum esse promissum. Si ergo ad faciendam perficiendamque justitiam, jam erat naturæ possibilitas per liberum arbitrium, jam erat Legis Dei sanctum et justum bonumque mandatum, jam erat promissum præmium sempiternum; ergo Christus gratis mortuus est.

XI. Ergo neque per Legem justitia, neque per naturæ possibilitatem, sed ex fide et dono Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, unum mediatorem Dei et hominum⁵: qui nisi plenitudine temporis mortuus esset propter delicta nostra, et resurrexisset propter justificationem nostram, profecto et antiquorum fides evacuaretur et nostra. Fide vero evacuata, quæ homini justitia remaneat, cum justus ex fide vivat⁶? Ex quo enim per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransivit, in quo omnes peccaverunt⁷: procul dubio a corpore mortis hujus⁸, ubi alia lex repugnat legi mentis, neminem liberavit aut liberat sua possibilitas, quæ perdita Redemptore indiget, saucia Salvatore; sed gratia Dei per fidem unius

¹ Rom. III, 12. — ² Exod. XX, 17. — ³ Levit. XIX, 18. — ⁴ Rom. XIII, 9. — ⁵ Id. IV, 25. — ⁶ Habac. II, 4. — ⁷ Rom. V, 12. — ⁸ Id. VII, 24 et 27.

mediatoris Dei et hominum, hominis Christi Jesu¹: qui et Deus cum esset, hominem fecit; et manens Deus, homo factus refecit ipse quod fecit.

XII. Puto autem quod eum lateat, fidem Christi, quæ postea in revelationem venit, in occulto fuisse temporibus patrum nostrorum; per quam tamen etiam ipsi Dei gratia liberati sunt, quicumque omnibus humani generis temporibus liberari potuerunt, occulto iudicio Dei, non tamen vituperabili. Unde dicit Apostolus: « Habentes » autem spiritum fidei, (utique eundem quem et illi) secundum quod scriptum est: Credidi, propter quod et locutus sum; et nos credimus, propter quod et loquimur². » Inde est quod ait ipse Mediator: « Abraham » pater vester concupivit videre diem meum; et vidit, et gavisus est³. » Inde Melchisedech prolato Sacramento mensæ Dominicæ⁴, novit æternum ejus sacerdotium figurare.

XIII. Jam vero data in litteris Lege, quam dicit Apostolus subintrasse ut abundaret delictum, et de qua dicit: « Si ergo ex Lege hæreditas, jam non ex promissione. » Abrahæ autem per repromissionem donavit Deus. » Quid autem Lex? Transgressionis gratia proposita est; donec veniret semen, cui promissum est, dispositum per Angelos in manu Mediatoris. Mediator autem unius non est, Deus autem unus est. Lex ergo adversus promissa Dei? absit. Si enim data esset Lex quæ posset vivificare, omnino ex Lege esset justitia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus⁵. » Nonne satis ostenditur hoc actum esse per Legem, ut peccatum agnosceretur, et prævaricatione augetur? (« Ubi enim lex non est,

¹ 1 Tim. II, 5. — ² 2 Cor. IV, 13, et Psal. cxv, 1. — ³ Joan. VIII, 56. — ⁴ Gen. XIV, 18. — ⁵ Galat. III, 18, 19.

» nec prævaricatio⁴: ») et sic adversus victoriam peccati ad divinam gratiam; quæ in promissionibus est, confugeretur: atque ita Lex non esset adversus promissa Dei; quia ideo per illam fit cognitio peccati, et ex prævaricatione Legis abundantia peccati, ut ad liberationem quærantur promissiones Dei, quod ex gratia Dei; et incipiat esse in homine justitia, non sua sed Dei, hoc est, data dono Dei.

XIV. Quam etiam nunc quidam « Ignorantes Dei justitiam, » sicut et tunc de Judæis dictum est, « Et suam » volentes constituere, justitiæ Dei non sunt subjecti². » Per Legem quippe et illi justificari se arbitrantur, sufficiente sibi ad eam custodiendam libero arbitrio, hoc est, justitia sua prolata ex natura humana; non donata ex gratia divina, propter quod « Justitia Dei » dicitur. Unde item scriptum est: « Per Legem enim cognitio peccati. » Nunc autem sine Lege justitia Dei manifestata est, » testificata per Legem et Prophetas³. » Cum dicit, « Manifestata est: » ostendit quia et tunc erat, sed tanquam illa pluvia⁴, quam Gedeon impetravit, tunc velut in vellere occulta, nunc autem velut in area, manifesta. Cum ergo Lex sine gratia non mors peccati potuisset esse, sed virtus; sic enim dictum est: « Aculeus mortis peccatum, virtus autem peccati Lex⁵: » sicut confugiunt multi a facie regnantis peccati ad gratiam velut in area nunc patentem, ita pauci ad eam confugiebant velut in vellere tunc latentem. Hæc vero temporum distributio refertur ad altitudinem divitiarum sapientiæ et scientiæ Dei, de qua dictum est: « Quam inscrutabilia sunt iudicia ejus, et investigabiles viæ ejus⁶! »

XV. Quapropter si et ante tempus Legis, et tempore

¹ Rom. IV, 15. — ² Id. X, 3. — ³ Id. III, 21. — ⁴ Judic. VI, 37. — ⁵ 1 Cor. XV, 56. — ⁶ Rom. XI, 33.

ipso Legis justos patres ex fide viventes non possibilitas naturæ infirmæ et indigæ ac vitiatæ et sub peccato venundatæ, sed Dei gratia per fidem justificabat, et nunc eadem in apertum jam veniens revelata justificat: anathemet ergo Pelagius scripta sua, ubi contra eam, etsi non per contumaciam, tamen per ignorantiam disputat, possibilitatem defendendo naturæ ad vincenda peccata, et implenda mandata: aut si ea sua esse negat, aut scriptis suis ab inimicis suis dicit immissa quæ sua esse negat, anathemet ea tamen et damnet paterna exhortatione et auctoritate sanctimoniam tuam. Si vult ergo onerosum sibi, et perniciosum Ecclesie discat scandalum auferre, quod scandalum auditores et in perversum dilectores ejus usquequaque spargere non quiescunt. Si enim cognoverint eundem librum, quem illius vel putant esse vel norunt, episcoporum catholicorum auctoritate, et maxime sanctitatis tuæ, quam apud eum esse majoris ponderis minime dubitamus, ab eodem ipso anathematum atque damnatum, non eos ulterius existimamus ausuros, loquendo contra gratiam Dei, quæ revelata est per passionem et resurrectionem Christi, pectora fidelia et simpliciter christiana turbare: sed potius adjuvante misericordia Domini, concertantibus nobiscum charitate ac pietate flagrantibus orationibus tuis, non solum ut in æternum beati, verumetiam justis et sanctis sint, non in sua virtute, sed in eadem gratia confisuros. Unde et ad ipsum scriptam ab uno nostrum Epistolam, ad quem per quemdam Orientalem diaconum, civem autem Hipponensem tanquam purgationis suæ quædam scripta transmisit, tuæ beatitudini potius credidimus dirigendam, melius judicantes et petentes ut eam ei mittere ipse digneris. Sic enim eam legere potius non dedignabitur, magis in illa eum qui misit, quam qui scripsit attendens,

XVI. Illud vero quod dicunt posse hominem esse sine peccato, et mandata Dei facile custodire si velit, quamvis cum hoc per adjutorium gratiæ, quæ tamen per incarnationem Unigeniti ejus revelata atque donata est, dicitur, tolerabilius dici videatur: tamen quoniam non immerito movere potest, ubi et quando per eandem gratiam id efficiatur in nobis, ut sine ullo prorsus peccato simus; utrum in hac vita quando caro concupiscit adversus spiritum¹, an vero in illa cum fiet sermo qui scriptus est: « Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, » aculeus tuus? aculeus enim mortis est peccatum²: » diligentius pertractandum propter alios quosdam qui senserunt, atque in suis litteris memoriæ mandaverunt, etiam in hac vita esse posse hominem sine peccato, non ab initio nativitatis suæ, sed conversione a peccatis ad justitiam, et a vita reproba ad bonam vitam. Sic enim intellexerunt quod de Zacharia et Elizabeth scriptum est: » Ambulasse eos in omnibus justificationibus Domini » sine querela³. » Hoc quod dictum est: « Sine querela; » sine peccato dictum acceperunt, non quidem negantes, imo etiam, quod aliis locis in litteris eorum invenitur, pie confitentes adjutorium gratiæ Domini nostri, non per naturalem spiritum hominis, sed per principalem Spiritum Dei. Qui parum videntur considerasse ipsum Zachariam fuisse utique sacerdotem: omnes autem tunc sacerdotes necesse habebant ex Lege Dei, primitus pro peccatis suis offerre sacrificium, deinde pro populi⁴. Sicut ergo nunc per orationis sacrificium convincimur non esse sine peccato⁵, quoniam jussi sumus dicere: « Dimitte nobis debita nostra: » ita et tunc per sacrificia victimarum animalium convincebantur sacerdotes sine

¹ Galat. v, 17. — ² 1 Cor. xv, 55. — ³ Ambros. in Luc. 1, 6. — ⁴ Levit. 13, 7. — ⁵ Hebr. vii, 17.

peccato non esse, qui pro suis peccatis jubebantur offerre.

XVII. Quod si res ita se habet ut per gratiam Salvatoris proficiamus quidem in hac vita, deficiente cupiditate, crescente charitate; perficiamur autem in illa vita, cupiditate extincta, charitate completa: profecto illud quod scriptum est: « Qui natus est ex Deo, non peccat¹, » secundum ipsam charitatem dictum est, quæ sola non peccat. Ad nativitatem quippe, quæ ex Deo est, augenda et perficienda pertinet charitas, non ea quæ minuenda est et consumenda cupiditas: quæ tamen quandiu est in membris nostris, lege quadam sua repugnat legi mentis; sed natus ex Deo, nec obediens desideriis ejus, nec exhibens membra sua arma iniquitatis peccato, potest dicere: « Jam non ego operor illud, sed illud quod habitat » in me peccatum². »

XVIII. Sed quoquo modo se habeat ista quæstio, quia etsi non invenitur homo in hac vita sine peccato, id tamen dicitur posse fieri per adjutorium gratiæ et Spiritus Dei, quod ut fiat conandum atque poscendum est; tolerabiter in eo quisque fallitur; nec diabolica impietas, sed error humanus est elaboranda et optanda affirmare, etiamsi quod affirmat non possit ostendere. Id enim credit fieri posse, quod certe laudabile est velle. Nobis autem sufficit quod nullus in Ecclesia Dei fidelium reperitur in quolibet propectu excellentiæque justitiæ, qui sibi audeat dicere non necessariam precepcionem orationis dominicæ: « Dimitte nobis debita nostra³; » et dicat se non habere peccatum, ne se ipsum decipiat, et veritas in eo non sit, quamvis jam sine querela vivat. Non enim quaecumque etiã temptationis humanæ, sed grave peccatum est quod in querelam venit.

¹ 1 Joan. 111, 9. — ² Rom. VII, 10. — ³ Matth. v, 12.

XIX. Cætera quæ illi objecta sunt, sicut Gestis defensa perviderit, ita de his procul dubio tua beatitudo judicabit. Dabit sane nobis veniam suavitas mitissima cordis tui, quod prolixiorē epistolam fortassis quam velles tuæ missimus sanctitati. Non enim rivulum nostrum tuo largo fonti augendo refundimus; sed in hac non tamen parva tentatione temporis, unde nos liberet cui dicimus: « Ne » nos inferas in tentationem, » utrum etiam noster licet exiguus ex eodem, quo etiam tuus abundans, emanet capite fluentorum, hoc a te probari volumus tuisque rescriptis de communi participatione unius gratiæ consolari.

EPISTOLA CLXXVIII¹.

Domino beatissimo et in Christi veritate venerando fratri et consacerdoti HILARIO (22), AUGUSTINUS in Domino salutem.

Augustinus Hilario, de Pelagiana hæresi duobus in Africa conciliis damnata.

I. HONORABILIS filius noster Palladius cum de nostro littore navigaret, beneficium poscendo magis dedit, ut non solum eum benignitati tuæ, verumetiam me ipsum tuis orationibus commendarem, Domine beatissime et in Christi charitate venerande frater. Quod cum facio, profecto et sanctitas tua faciet quod de te ambo præsumimus. Quæ autem circa nos sint, quoniam scio dilectionem vestram pro nobis sicut et nostram pro vobis esse sollicitam,

¹ Alias xciv. quæ autem 178 erat, nunc in Appendice est Edit. Bened. 19. — Scripta eodem tempore.

a memorato perlatore audiet sanctitas tua. Verumtamen quod maxime necessarium est breviter dicam. Nova quædam hæresis inimica gratia Christi contra Ecclesiam Christi conatur exurgere, sed nondum evidenter ab Ecclesia separata est, hominum scilicet qui tantum audent infirmitati humanæ tribuere potestatis, ut hoc solum ad Dei gratiam pertinere contendant quod cum libero arbitrio et non peccandi possibilitate creati sumus, et Dei mandata quæ a nobis implerentur accepimus: cæterum ad eadem mandata servanda et implenda nullo divino adjutorio nos egere. Necessariam vero nobis esse remissionem peccatorum, quia ea quæ a nobis in præteritum malefacta sunt, infecta facere non valemus. Cavendis autem futuris vincendisque peccatis, omnibusque tentationibus virtute superandis, sine ullo deinceps adjutorio gratiæ Dei naturali possibilitate humanam sufficere voluntatem. Nec parvulos indigere gratia Salvatoris, quia per ejus baptismum a perditione liberentur, eo quod nullum ex Adam contagium damnationis attraxerint.

II. Quam sint hæc inimica gratiæ Dei, quæ per Jesum Christum Dominum nostrum humano generi indulta est, et quemadmodum totius fidei Christianæ fundamenta evertere moliantur, pervidet nobiscum venerabilitas vestra. Neque apud vos tacere debuimus, ut ejusmodi homines, quos quidem sanari in Ecclesia quam ex illa rescari magis volumus et optamus, cura pastoralis caveatis. Jam enim cum ista scriberem, cognoveramus in ecclesia Carthaginensi adversus eos episcopalis concilii conditum fuisse decretum, per Epistolam sancto et venerabili Papæ Innocentio dirigendum; et nos de concilio Numidiæ ad eandem apostolicam Sedem jam similiter scripsimus.

III. Omnes enim qui spem debemus in Christo, huic

pestiferæ impietati resistere, eamque concorditer damnare et anathemare debemus: quæ contradicit etiam orationibus nostris, concedens quidem ut dicamus: « Di- » mitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus » debitoribus nostris¹: » et hoc ita concedens, ut asserat hominem in hoc corruptibili corpore, quod aggravat animam, posse suis viribus ad tantam justitiam pervenire, ut neque hoc illi sit dicere necessarium: « Di- » mitte nobis debita nostra. » Illud vero quod sequitur: « Ne nos inferas in tentationem, » non sic accipiunt tanquam Deus orandus sit, quo nos ad superandas tentationes adjuvet peccatorum, sed ne quisquam irruens corporaliter nos humanus casus affligat: quoniam peccatorum tentationes vincere ita sit jam in nostra positum potestate, possibilitate naturæ, ut hoc inaniter impetrandum orationibus arbitremur. Non possumus una epistola brevi omnia vel plurima tantæ impietatis argumenta colligere, præsertim quia cum ista conscriberem, perlatores navigaturi me immorari diutius non sinebant. Puto autem onerosum me non fuisse sanctis sensibus tuis, quod de tanto malo, omnique vigilantia Domino adjuvante vitando, tacere non potui.

¹ Matth vi, 12.